

337) *Die Annexionen und der Norddeutsche Bund*, bl. 3. En in gelijken geest von Ketteler, t. a. p., 6de dr., bl. 46, als hij schrijft: „Die Beziehungen der Völker ruhen wesentlich auf denselben Grundlagen, wie die Beziehungen der einzelnen Menschen unter einander, auf der Verwirklichung und gegenseitigen Anerkennung der von Gott in uns gelegten Gesetze der Sittlichkeit, des gegenseitigen Wohlwollens, des Gebotes: Was du nicht willst dasz dir geschehe, das thue auch einem anderen nicht. Alle diese Gesetze, die Gott für den Verkehr der Menschen und der Völker in unzer Gewissen gelegt hat, finden ihre höchste und erhabenste Erklärung in dem Christenthum.”

„Eine höhere Klugheit gibt es für den Völkerverkehr nicht, als jene, die das slichteste Christenkind in seinem einfachen Privatleben erfolgt.”

Men zie aldaar ook over het „sogenannte „Beruf Preuszen,”” bl. 29 en volg..

338) Groen van Prinsterer, *Parlementaire Studien en Schetsen*, dl. II, bl. 295.

339) Aldus werd gezegd in eenen brief van eenen Duitscher, door de *Heraut* destijds meêgedeed. Zie *Ned. Gedachten*, 2de serie, dl. II, bl. 118.

340) Zie *Voortvaren*, 1ste dr., bl. 171 noot, 2de dr., bl. 311.

341) Groen van Prinsterer, *L'Empire Prussien et l'Apocalypse*, bl. 19.

342) *Parlementaire Studien en Schetsen*, dl. III, bl. 205.

343) T. a. p., dl. II, bl. 287 en volg., komt een schoon opstel voor, onder het opschrift: *Protestantisme en Bismarcksche Politiek*, dat aldus aanvangt: *Pruissen een Protestantsche Staat!* Onder onze christelijke vrienden zijn er door wie, uit dien hoofde, over de uitkomsten der bismarcksche politiek te veel blijdschap en over de middelen te weinig afkeer getoond wordt.” Zie ook bl. 194 en volg..

344) Over de winst, welke het Protestantisme behalen zoude, zie men de *Ned. Gedachten*, 2de serie, dl. II, bl. 205/06.

345) T. a. p., 2de serie, dl. V, bl. 185.

346) T. a. p., 2de serie, dl. II, bl. 95.

347) T. a. p., bl. 14.

348) T. a. p., 6de dr., bl. 47.

349) T. a. p., 6de dr., bl. 216.

350) T. a. p., bl. 217.

351) Groen van Prinsterer, *Narede van vijfjarigen strijd*, bl. 84.

352) Aan het slot van Pierantoni's geschrift over den vooruitgang van het volkenrecht in de 19de eeuw vindt men deze noot: „Ich habe die Rede drucken lassen, wie ich sie niedergeschriben habe. In der Vorlesung habe ich sie durch Weglassung mehrerer Paragraphen abgekürzt.”

A fortiori was dergelijke inkorting bij eene rede over den achteruitgang van dat recht geboden.